

ԿՐԹԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ՄԸ ԱՌԻԹՈՎ

Գալիձորնիոյ Հայ Կրթական Հիմնարկուրիները ասկէ առաջ, նուազ ծանօթ եւ մեզի, սակայն վերջերս մեզի հասած պրօբլէմը մը աւելի լայն կերպով տեղեկ դարձած ենք իր գործունէութեան: Կրթական եւ ազգայնական գործունէութիւն մը, որուն համար ալ կ'ուզենք ՍԻՈՆ-ի էջերէն ծանօթ դարձնել զայն որքան կարելի է լայն շրջանակներու, ոչ միայն ի Բաղադրութիւն կազմակերպութեան ազնիւ ձեռնարկողներուն, այլ մանաւանդ ներկայացնել զայն իբրեւ քննադէպ օրինակ ուրիշներու, որոնք իրենց ներակային ու ժամանակին ապարդիւն վստահութեամբ չեն մտածեր վերածել օգտակար արդիւնքի:

Անմիջապէս կրթութիւն կը ներկայացնեն Սփիւռքի մեր վարժարանները մասնաւորաբար Սիւրիոյ, Լիբանանի, Յունաստանի եւ այլ կարգ մը վայրերու մէջ, ներակայ եւ երբեմն իմացական կարելիութեանց պակասին համար: Նոյնքան դժբախտութիւն մը կը պարզեն ուսանող-փոքրիկները երբեմն յետին չափաւորութեան մէջ հալածման դարձած: Իւրաքանչիւր հայ արտի միւլումով միայն կր-

նայ ոտ գնել այդ Հաստատութիւններէն ներս:

Կրթական մարզին մէջ Հայ-Սփիւռք մասնաւորապէս երկու հակադիր դրութիւններու: Մասնաւորաբար Սիւրիա, Լիբանան, Յունաստան, Յորդանան եւ բացի Ամերիկայէն, հայաշատ այլ վայրեր, ունին ուսանողութիւն, առաջ բաց ճանաչական ամենեւնի խեղճ պայմաններու տակ զրկուած կրթական լաւագոյն կարելիութիւններէ: Մինչ Սփիւռքի մէկ այլ հաստատութիւն, քեզ հաճուիտ ներկայան պայմաններով՝ սակայն զուրկ է տրամադիր աւակներուց: Արդեօք կարելի չէ՞ր այս երկու դրութիւնները միացնելով՝ ստեղծել զէք Սփիւռքի հայ կառոյց ուսանողութեան համար կրթական լաւագոյն պայմաններ:

Այս ուղղութեամբ արդէն իսկ սկսած են դրապէս մտածել կարգ մը ամերիկացի կազմակերպութիւններ, ինչպէս Հայկ. Բարեգործական Ընդհ. Միութիւնը, Կիւլլապի Կիւլլապիական Հիմնարկութիւնը, Վարդանանց Ասպետները, զանազան հայրենակցական միութիւններ եւայլն:

Այս կազմակերպութիւններու կարգին

նուններ են, որովհետեւ մեր պատմութեան մէջ ունեցել ենք այս անուններով կոչուած նշանաւոր անձնաւորութիւններ. իսկ Վասակ, Յուդա, Մերուստան մեռած, անգործածելի անուններ են, որովհետեւ այս անուններով գտնուած են նշանաւոր մատենիչներ և դաւաճաններ: Անունը ինքնին այստեղ նշանակութիւն չունի. Վասակ բառը ինքնին աւելի գեղեցիկ է քան Վարդանը. բայց ուրացող Վասակի վատ յիշատակը մտացնել է տուել այդ անուան գեղեցկութիւնն ու ներդաշնակութիւնը:

5. Կրօնական կամ ազգային գաղափարներ. — Սրանք ժամանակի բերումներն են. կար ժամանակ՝ երբ կրօնական զգացումները կեանքի գլխաւոր վարիչն էր. այն ժամանակ անունները աւելի կրօնական էին, ինչպէս Աստուածասուր, Թորոս, Կիրակոս, Մարկոս, Ղուկաս, Մաս-

թեոս, Պետրոս, Պօղոս եւայլն: Կրօնական զգացումները անցաւ գնաց և տեղի տուեց զուտ ազգային շրջանին: Դա էր անցեալ դարի կէտին: Այն ժամանակ կրօնական անունները այլևս անախորժ դարձան և նրանց տեղ սկսեցին հայ ազգային անունները — Վարդան, Սեւակ, Զարեհ, Գուրգէն, Արսաւես, Հրաչեայ, Զարմայր, Պարոյր եւայլն:

Եթէ ուզենանք հայ անձնանունները դասաւորել իրենց ուրոյն խմբերով և ներկայացնել այն ազգեցութիւնները, որոնց ենթարկուած են նրանք մեր հնագոյն շրջանից սկսած մինչև այսօր, կը տեսնենք որ նրանք կազմուած են 15 խումբ, որ համապատասխանում են 15 շրջանի, որոնք հետեւեալներն են՝ ժամանակագրական կարգով:

ՊՐՈՖ. Զ. ԱՃԱՌԻԱՆ

(Շարունակել)

մեծ կը զսնենք նաեւ անունը ՔաղիՅորնիայի Հայ Կրթական Հիմնարկութեան: Սոյն ձեռնարկը կազմակերպուած է 1950ին, հինգ պատուական եւ ազնուորդի առեւտրական հայերէ, որոնք են՝ Պրֆ. Ա. Սեդրակեան, Ալեքս Փիլիպոսեան, Հարրի Քարեան, Արշակ Տիգրանեան եւ Մարտիրոս Բիւրջեան: Յիշեալ ազգայիններէն ոմանք Յունաստան, Սուրիա եւ Լիբանան այցելութեան մը ընթացքին վերահասու կ'ըլլան Հայ դպրոցներու եւ դպրոցականներու սրահնմիկ դուրբան եւ երբ կը վերադառնան Ամերիկա, համագործակցաբար հիմը կը դնեն Հայ Կրթական Հիմնարկութեան, նպատակ ունենալով ամերիկահայ իրենց բարեկամներու շնորհակցին մէջէն սեղծել նիւթական միջոցներ, որոնցմով կարելի ըլլայ օժանդակել նիւթապէս Հայ կարօտ գաղութներու կրթաւորներուն եւ ուսանողութեան, անոնցմէ լաւագոյնները օժտելով նոյնիսկ համալսարանական կրթութեամբ:

Վերոյիշեալ ազգայինները յանձնառու կ'ըլլան նաեւ իւրաքանչիւրը սարեկան հազարական տոլար նուիրատուութեամբ մը օժանդակել կրթական իրենց այս ձեռնարկին, յանձնառուութիւն մը որ կը շարունակեն կասարել մինչեւ այսօր: Ասկէ դուրս Հիմնարկութեան եկամուտը կը կազմեն ԳաղիՅորնիահայ կարգ մը բարեկամներու նուիրատուութիւնները, ինչպէս նաեւ անձնական կամ յանձնախումբի հինգ անդամներու ջանքերով կազմակերպուած ձեռնարկութիւններու հասոյթները:

Այս պատուական Հիմնարկութիւնը իր գոյութեան առաջին երկու տարիներուն՝ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Յունաստանի Հայ դպրոցներուն հասցուցած է 75,000 տոլարի օժանդակութիւն, բաւարարելով անոնց շատ մը աղաղակող կարիքներուն, ինչպէս կը վկայեն այդ բնմերու բարեջան Առաջնորդներու գիրքերը, հրատարակուած Հայ Կրթ. Հիմնարկութեան տեղեկագրով:

Լիայոյս եւնք որ տարւոյս ընթացքին իրենց օժանդակութեան մաս պիտի հանեն նաեւ Հայ Նրուսադէմի վարժարանին, որ քեւ հովանաւորուած է Նրուսադէմի Ս. Արոսէն, եւ սակայն ընդհանրապէս Ս. Քաղափի եւ մասնաւորապէս Ս. Արոսի ներկայ տնտեսական շատ վատքար դուրբան հետեւանքով՝ մասնաւորապէս է տնտեսական շփոթ կազմութեան, իբրեւ բնական հետեւանք անոնց Ս. Արոսի հաստիքաբեր կալուածներուն եւ Նրուսադէմի իսրայէլեան սահմաններէն ներս զտնուելուն, որոնք այդ պատճառաւ ալ մնացած են գրեթէ անօգտագործելի:

Սպասելի է որ մեր ժողովուրդի ունեւոր եւ բանիմաց դասակարգը քաջալերէ Հայ Կրթական Հիմնարկութեան նման կրթաւոր կազմակերպութիւններ, որոնք գիտցած են նախընտրել մեր ազգային կազմութիւնը պրոֆեսորալ ամեն տեսակի ամուլ ձեռնարկներէ ու վեճերէ աւելի՝ մեր ժողովուրդի լաւագոյն ծառայութիւնը՝ մեծաւորային - կրթական մարզը: Աւ ասիկա բոլորումն է իրենց առողջ եւ ազնիւ նկարագրով Հայոս հոգիին եւ բմբանումներուն: Այլապէս դժուար ըլլար բմբանել քե՛ւ ի՛նչպէս ընկերային եւ տնտեսական այնքան բարդ շնորհակցի մը մէջ այս ազնիւ ազգայինները ժամանակ կը զտնեն բնուառ հայ ուսանողներու արցունքը սրբող ձեռնարկի մը, երբ բազմաթիւ ունեւոր եւ ձեռնահաս ուրիշ հայորդիներ նոյն ընկերային եւ տնտեսական պայմաններու մէջ ոչ մէկ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտան իրենց ժողովուրդի կարիքներուն նկատմամբ:

Կը մաղթենք որ Հայ Կրթական Հիմնարկութեան ազնիւ անդամներուն բարի օրինակը վարակիչ ըլլայ ուրիշ հայորդիներու համար եւս, ու մեծ հետգհետէ ունենանք Հայ կրթական գործին սատարող աւելի բուով ձեռնարկներ:

Կ. Ա. Գ.